19.9.2022

Eduskunnan talousvaliokunta
Tav@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntö UJ 62/2022 vp

Puheenjohtajan osittainen kompromissiehdotus: Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten 2021/1060, 2021/2115, direktiivin 2003/87/EY ja päätöksen ((EU) 2015/1814) muuttamisesta

LUT-yliopisto kiittää asiantuntijalausuntopyynnöstä ja toteaa lausunnossaan seuraavaa.

Kansainvälinen tilanne

Alkuperäisessä esityksessä todetaan ”*Euroopan komissio antoi 18 päivänä toukokuuta 2022 tiedonannon niin kutsutusta REPowerEU-suunnitelmasta (”REPowerEU Plan”), jonka tavoitteena on katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä sekä vauhdittaa siirtymää puhtaaseen energiaan.*” Tämän jälkeen tilanne on edennyt merkittävästi. LUT-yliopisto huomauttaa, että tilanne on sekä yleispoliittisesta että energiapoliittisesta syystä haasteellinen ja Suomen pitää tarkasti punnita millaisia päätöksiä se tekee.

LUT-yliopisto tukee komission tiedonannossa asettamaa tavoitetta katkaista mahdollisimman pian riippuvuus fossiilisten polttoaineiden tuonnista Venäjältä ja pitää hyvänä, että EU reagoi nopeasti yhdessä akuuttiin tilanteeseen. LUT-yliopisto huomauttaa, että maakaasun käyttöä on jo pystytty alentamaan Suomessa 50 % ja venäläisen kivihiilen käytön alasajo on jo käytännössä tehty. Suurimmat haastehan koko Euroopassa keskittyvät Venäjän LNGn tuonnin lopettamiseen, joka on haasteellista LNGn tarjonnan vähäisyydestä johtuen.

LUT-yliopisto huomauttaa, että Suomi on jo sähkön käytössään saanut fossiilisten osan erittäin pieneksi. Samoin kaukolämpösektorin vähähiilisyys on edennyt hyvää vauhtia ja kun pääkaupunkialue toteuttaa omat, haastavat toimensa ollaan siinäkin hyvässä mallissa. Suomi on myös Eurooppalaisittain erittäin pitkällä henkilöautoliikenteen sähköistämisessä ja jos RFNBO-polttoaineita säätelevästä EU Parlamentin päätöksen nopeista seurauksista on pääteltävissä, myös raskaamman liikenteen vähähiilisiä polttoaineita on kohta entistä enemmän tarjolla.

Suomi käyttää maakaasua lannoitteiden, kemikaalien ja muovien tuotantoon merkittävästi vähemmän kuin muu Eurooppa. Maakaasun korkea hinta (10 kertainen hinnan nousu) tarkoittaa tämän tyyppisen tuotannon siirtymistä pois Euroopasta, joka on Suomellekin selvä

LUT-yliopisto
LUT University

lut.fi

Yliopistonkatu 34
FI-53850 Lappeenranta

Mukkulankatu 19
FI-15210 Lahti

tel +358 294 462 111

Y-tunnus 0245904-2
ALV/VAT FI 02459042

haaste mm. nousevien lannoitekustannusten muodossa. Kansallisesti se on myös Suomen haaste, kun Saksa kipuilee markkinahintaisen maakaasun ja saksalaisen kemian teollisuuden tuotannon ylläpidon kanssa. On selvää, että Euroopan tuotanto muuttuu ja merkittäviä tuotannon sulkemisia tulee, jos maakaasun hinta pysyy nykyisellä korkealla tasolla.

Määrärahasiirrot

On selvää, että fiskaaliset määrärahasiirrot ovat nopein keino siirtää rahaa tarvittaviin toimenpiteisiin. Huomiota on syytä kiinnittää valtioneuvoston kannan mukaan siihen, että ne ovat järkeviä.

LUT-yliopisto korostaa, että siirtorahoissa olisi syytä tiukasti määrätä, että ko. summa oikeasti käytetään ilmastomyönteisesti eikä esimerkiksi sillä tueta fossiilien hintaa. Monessa Euroopan maassa; Espanja, Italia, Saksa merkittäviä summia käytetään kuluttajien, varsinkin teollisuuden energian hinnan pitämiseen matalana. Tähän toimintaan tarvitaan selkeä EU tasoinen kanta, koska jatkuessaan se on täysin vastoin laajempaa EU tavoitetta hiilineutraliudesta sekä REPowerEU suunnitelman tarkoituksesta.

Markkinavakausvarannon päästöoikeuksien huutokauppaamisesta

Vaikka valtioneuvosto suhtautuu erittäin varauksellisesti komission ehdotukseen markkinavakausvarannon päästöoikeuksien huutokauppaamisesta uusien tulojen hankkimista varten, niin LUT-yliopisto suhtautuu asiaan ymmärtäväisesti. LUT-yliopisto toteaa, että vaikka toteamus ” *Mikäli markkinavakausvarannon käyttö arvioidaan kuitenkin välttämättömäksi, tulisi pyrkiä varmistamaan, ettei tästä aiheudu häiriöitä päästöoikeusmarkkinoille ja että varannosta vapautetut päästöoikeudet lyhennettäisiin 2026 alkavan kauden päästöoikeuksien lukumäärästä. Lisäksi on tärkeää, että EU:n 55-valmiuspaketin tavoitteet saavutetaan viivästyksettä.*” on totta, niin lyhytaikaisen suuremman hiilipäästön ylläpito kuten esim. Saksa on tehnyt kuluttaa päästöoikeuksia mikä käytännössä tiukentaa EU polkua. Joten ylimääräisten oikeuksien kauppaaminen voidaan toteuttaa siten, että nykyinen kunnianhimoinen kehityspolku pysyy voimassa.

Lausunnon on valmistellut LUT-yliopiston professori Esa Vakkilainen.

Juha-Matti Saksa
rehtori